De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

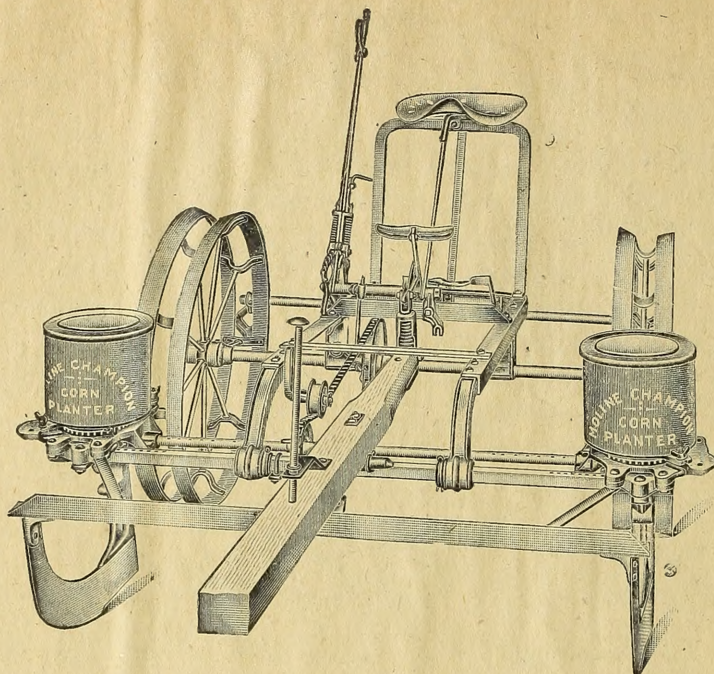
Kommissie van Redaktie:
Ds. JAC. VAN BELKUM,
Dr. J. H. GREYVENSTEIN,
Ds. L. E. BRANDT.

„De poorten der hel zullen haar niet overweldigen.”

Kommissie van Adminis
Ds. L. E. BR
Ds. S. VER
Mnr. A. I

No. 4. PRETORIA, 15 OKTOBER 1922. JAA XIV

Gedrukt door Wallach's Drukkerij, Beperkt. Aan het Hoofdpostkantoor als Nieuwsblad geregistreerd

Uw Mielie Oogst

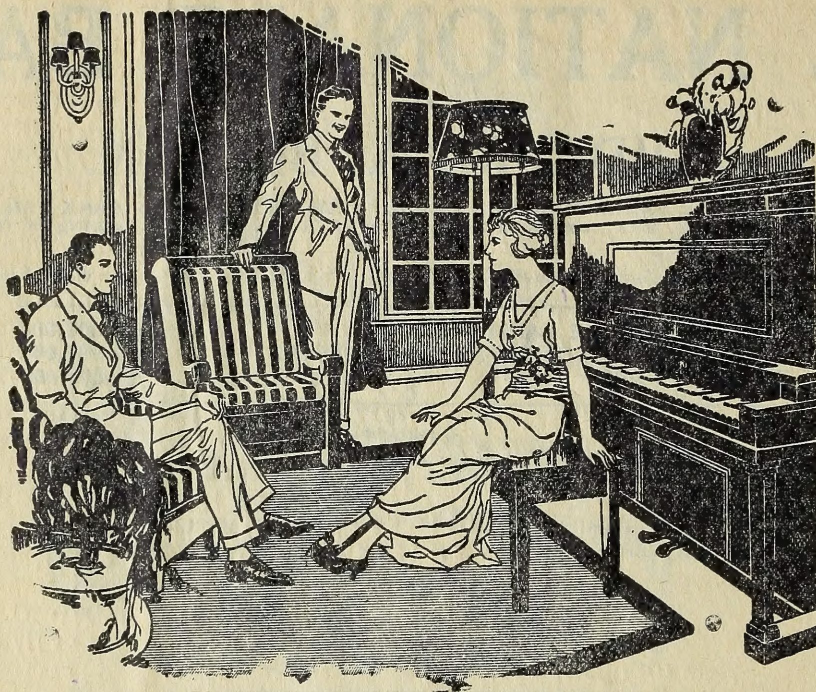
Is iets om naar uit te zien—of het groter of kleiner zal zijn dan 't laatste seizoen. **Natuurlik, na de tijd en werk eraan besteed,** ziet U uit naar een grote oogst, een passend loon aan het einde van het seizoen. De oogst hangt af van de wijze waarop het zaad gezaaid wordt. Zovele machines zijn nu op de markt, dat de boer het moeilik vindt precies te weten welke hem de beste resultaten zal leveren. Geen mieliekweker—groot of klein—kan een beter of meer geschikte Planter verkrijgen dan de

„CHAMPION"

Het werkt effektievelik met enig zaad, al is het ook gemengd. Het is zo gebouwd dat het vanzelf verandert naar de onregelmatigheid van het zaad, zodat grote, kleine, platte en ronde mielies met gelijke gemakkelikheid geplant kunnen worden. Het heeft het gewone valklepbeginsel voor 't uitdelen van het zaad—geen kneuzing. Sterkte, stevigheid, werking en volkomen bevrediging. Waarschijnlik heeft geen ander Landbouwwerktuig hetzelfde bekende en wonderlike sukses behaald als de CHAMPION Planter. Duizenden zijn verkocht in Zuidafrika, en al de voornaamste mielieboeren gebruiken haar, en zij is nog nooit overtroffen in enige veldbeproeving. Schrijft om Planter Katalogus aan

Malcomess & Co., Ltd.

Oost Londen en Durban.

Nederlandsche Bank v. Z.A. Bpt.,

STAND VAN ZAKEN OP 30 JUNI 1922.

De Bank heeft in omloop aan Banknoten		£ 61,838.—
en schuldt aan Deposanten en Houders van Bankwissels		£1,112,467.—
Totale schuld der Bank		£1,175,305.—

De Bank bezit:

Aan **Kontanten, Goudcertifikaten** en **Schatkistwissels**	£359,472.—	
,, **Vorderingen op andere Banken,** dus net zo goed als geld	£104,607.—	
		£ 464,079 = 39.5%
,, **Wissels** en **Bewijzen**		£ 219,901 = 18.7%
,, **Voorschotten**		£ 678,322 = 57.7%
,, **Effekten** (prima beleggingsfondsen)		£ 97,708 = 8.3%
,, **Bankgebouwen** en **Meubels**		£ 47,195 = 4. %
Bezittingen		£1,507,205 = 128.2%
Schulden		£1,174,305 = 100. %
Ekstra waarborg voor Deposanten		£ 332,900 = 28.2%

Neemt gelden op VAST DEPOSITO:

Voor 6 maanden vast, 3½ pCt. per jaar.
Voor 16 maanden vast, 4½ pCt. per jaar.

Opent SPAARREKENINGEN waarop 4 pCt. per jaar vergoed wordt, en stelt in verband daarmede SPAARBUSJES ter beschikking.

Voor andere deposito's kunnen de voorwaarden bij de verschillende Takken worden aangevraagd.

J. POSTMUS,
Hoofd Agent.

Pretoria, 29 Juli 1922.

Brand-Assur. Maatschappij „DE SALAMANDER,"

van AMSTERDAM.

LAAGSTE KOMPETITIE TARIEF.

Onze Polissen in de **Hollandse taal** dekken ook enige schade aangericht door

WEERLICHT,

onverschillig of daarbij brand ontstond of niet.

Hoofd-Agenten: TAYLOR & GEERLING.

PRETORIA, 29 Kerkplein,

P.K. Bus 738. **Telefoon 721.**

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

REDAKTIE.

Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan

Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.

Voor 't plaatsen van **Advertentien,** schrijf aan de Uitgevers, **Bus, 389, Pretoria.** Familieberichten 6d. per regel. Voor staande advertentien voor lange termijn worden prijzen op aanvraag verstrekt.

Intekenprijs: **7/6 per jaargang** vooruitbetaalbaar. Alle abonnementsgelden te zenden aan **de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.**

No. 4. PRETORIA, 15 OKTOBER 1922. JAARGANG XIV.

AVONDMAALSPREEK.

Lezen Jesaja 55:1-16. Johannes 7:37-44.

Zingen Psalm 42:1. Gezang 106:4. Gez. 109:5.

En Jezus riep, zeggenden: Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke.— Joh. 7:37.

Wij noemen Jezus onze Zaligmaker, omdat Hij gekomen is om te zoeken er zalig te maken wat verloren is. Maar bij het volbrengen van die roeping is Hij ons ook geworden het voorbeeld van een kerkelike godsdienstig leven. Hoeveel Hij ook van het oppervlakkige en vormelike godsdienstig leven van zijn tijdgenoten moest afkeuren Hij heeft zich nooit van de tempeldienst teruggehouden: op de Sabbath vinden wij Hem geregeld in de Sijnagogen: bij elk feest ging Hij met zijne discipelen op naar Jerusalem, om daar met zijn volk, de grote deugden Gods te verkondigen.

Waarlik. Hij beschaamt velen in onze dagen, die ook menen vroom te zijn, maar zich aan de kerk en de godsdienst onttrekken.

Johannes 7 vertelt ons dat, hoe en wanneer Hij opging naar Jerusalem, om daar het loof huttenfeest mede te vieren. Hij ging daarheen niet met de grote menigte der feestgangers, maar als in het verborgene, toen alle anderen reeds daarheen op reis waren.

Het loofhuttenfeest is het vrolikste en levendigste van alle feesten der Joden. Het werd gevierd na de voleindigde, wijn en vruchtenoogst en diende tegelijkertijd als een herinnering aan de trek door de woestijn, gedurende welke tijd Israël ook in tenten had gewoond. Zo werd dit feest in Jezus dagen dan ook in Jerusalem gevierd in de open lucht: de feestgangers leefden gedurende die dagen in tenten of in hutten van groene takken gemaakt en gaven zich aan de volle feestvreugde over.

Uit mijne jeugd herinner ik mij zeer goed hoe 'n Jood met zijne familie gedurende dit feest in 'n kleine tuin van zijn huis zulk een hut had gebouwd en daar vrij van zijn werk met zijne familie genoot van de overvloed van voedsel, vruchten en wijn. Of vele Israëlieten dit nog doen weet ik niet, in Afrika heb ik het nog nooit gezien of gehoord. Hier is alles alleen b e z i g h e i d.

De laatste dag van het feest was de grootste. Het was 'n Sabbathdag. Groot was die dag, omdat aan de morgen voor de laaste maal een der priesters met 'n grote gouden kruik naar de fontein Siloah ging, daar van het frisse levende water schepte, en teruggekomen met wijn vermengd, het uitgoot bij het grote altaar. Wanneer dit gedaan werd, was er 'n groot gejuich en gejubel onder de menigte, dat begeleid werd met het geklank der symbalen en der bazuinen. Zo groot was die vreugde, dat Plutarchus, een Grieks geschiedschrijver, mededeelt, dat de Rabbijnen gewoon waren te zeggen: "die deze feestelikheid niet heeft gezien, weet ook niet wat gejubel is."

Te midden van al dat gejuich en gewoel staat ook Jezus in de tempel als Hij met zijn volk dat feest viert. Hij is gekomen, tot verwondering van velen: tot ergernis van Pharisaeer en Sadducaeer, tot blijdschap van zijne aanhangers. Hij opent daar zijn mond en roept: "Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke."

Er is een grote tegenstelling tussen dat wateruitgieten aan het altaar, dat gejubel des volks en dat woord van Christus. Het is ons als wil

Hij zeggen: Gij juicht nu omdat gij dit water ziet uitgieten als symbool van geestelike zegen; wat zal het nu zijn voor u als gij in mij gelovende het levend water ontvangt, dat nooit meer doet dorsten. Zal er dan ook gejubel zijn in uwe zielen?

Wat zullen wij zeggen van deze heerlike nodiging. Kan zij worden vervuld?

Ja, zo wij letten op Hem, van wie ze uitgaat. Het is Jezus, van wie ze uitgaat: d.w.z. niet van een gewoon mens, maar van de Zoon van God. Met ontferming bewogen, is Hij van de hemel gekomen, om zondaren te redden en ze te voorzien van wat ze nodig hebben, fris levend water. Om te kunnen redden heeft Hij niet alleen geleeraard, maar Hij heeft ons aller smarten gedragen en gedurende zijn gehele omgang op aarde uitliefde voor ons zich opgeofferd. Zelfs heeft Hij zich aan het kruis laten verhoogen, opdat Hij ons van de straf der zonde zou verlossen.

Deze noodiging komt dus van enen, die ons liefheeft en onze zaligheid wil. Daarom kunnen en mogen wij ze aannemen, want wij zullen niet worden teleurgesteld. Wanneer een vader of moeder, of een goed vriend ons tot een maaltijd of feestvreugde noodigt, twijfelen wij niet aan de vervulling, daarom mogen wij ook nu niet twijfelen, of de Heer roept ons niet alleen, maar zal ons ook geven wat Hij belooft.

"Zoo iemand dorst heeft, die kome tot Mij en drinke." Deze noodiging belooft iets dat goed is voor de zondaar. Water, fris levend water is nodig voor elk mens. Men kan nog klaar komen voor 'n tijd zonder voedsel, maar niet zonder water. Daarom voorziet water in de eerste en nodigste behoefte van de mens. Dit nodige, dit onontbeerlike wordt beloofd. Natuurlik, deze nodiging heeft 'n geestelike betekenis. Jezus geeft voldoening aan de grootste en diepste behoefte der ziel. Immers des mensen-ziel, die zoals Tertullianus zeide, van nature Christinne is, heeft behoefte aan God. Maar om God te kennen, tot Hem te komen, moet daar eerst verzoening zijn, tussen Hem en ons. Het is die grote verzoening, die Christus ons brengt. Waar Hij aan het kruis sterft als onze Verlosser, daar neemt Hij de scheiding tussen God en mens weg: daar brengt Hij ons weer terug tot die God, in wiens hand onze adem en ons leven is, tot onze Vader. Door de zonde werden wij van God gescheiden: door de zonde bleven wij verre van Hem en durfden wij niet terugkeeren. Maar Jezus Christus maakt dat wij kunnen teruggaan en dat wij dus bij de Hemelse Vader kunnen vinden: rust, volmaakte rust." Hij vervult in ons wat Israel's dichter niet vinden kon, als hij uitroept: "mijne ziele dorst naar God, naar de levende God"; wij vinden die verzadiging, wij vinden vrede door Hem, door ons geloof in Hem.

Het eigenaardige van deze nodiging is, dat zij komt tot die mensen, die ze nodig hebben. Vooral in onze dagen is dit een heerlike nodiging voor ons mensenkinderen. Ach, hoe onrustig zijn wij. Wij missen waarlik de inwendige vrede, die ons rustig maken kan. Onze ziele dorst, versmacht waarlik van verlangen van begeerte naar rust. De oorzaak van die onrust is niet verre te zoeken: wij zijn van de wortel onzes leven losgerukt. Wij voelen de onbestendigheid van het aardse leven: wij weten, dat eenmaal aan alles wat de wereld biedt en geeft een einde komt: wij gaan 'n onbekende toekomst tegen en dat maakt ons onrustig. Er is niemand die ons leidt: die ons bij de hand vat, die ons licht brengt en troost geeft! En ach, de wereld, de koude wereld, zo zelfzuchtig, zo liefdeloos, maakt ons zo beangst en onrustig, omdat wij voor haar vrezen.

Nu komt Jezus met deze nodiging tot ons. Welk 'n heerlik vooruitzicht opent zich nu. Wij zullen rust vinden: wij zullen verkwikt worden. Als het gespeende kind zullen wij stille zijn omdat aan ons verlangen, aan onze dorst is voldaan.

Jezus nodiging is dus ene voor onze dagen, voor onze zielen. Wij hebben haar zó nodig, zo broodnodig. Wij horen het uit Jezus mond: er is rust: er is vrede: er is vreugde ook voor ons ook in deze wereld: zij is er door Hem in God. Tot die vreugde worden alle dorstenden genodigd. Is dat niet heerlik. Wie dorst heeft, hij komen. Niemand wijst hem af: niets behoeft hem terug te houden. Hij hoort de nodiging: wie dorst heeft. Wie dorst heeft zal niet worden uitgesloten.

Er is eigenlik geen voorwaarden door Christus gemaakt. "Die dorst heeft, die kome tot Mij en drinke." Christus wijst ons de fontein des Heils, maar wij moeten komen en drinken.

Er is 'n spreekwoord onder ons: "Men kan 'n paard wel bij het water brengen, maar het niet tot drinken dwingen." Zo kan men ook wel de onrustige zielen het heil en de rust en de vrede voorstellen, tot het verkrijgen nodigen, maar het doen genieten, dat kunnen wij niet. Wij moeten komen en drinken. Wij moeten onszelven losmaken van de wereld en haar onrust. Wij moeten in stilheid tot onszelven inkeeren en dan de drang in ons voelen om aan die nodiging gevolg te geven. Maar verder is ons ook nodig, dat wij drinken van dat water. Wie bewonderend blijft staan bij die fontein des levenden waters en de heerlikheid, de

frisheid er van prijst. Wie de nodiging tot drinken als een lieflike en zalige boodschap roemt: wie zegt ook wel te willen drinken, maar het niet doet, die zal dorstig blijven. Wij moeten geloven en door dat geloof aannemen wat ons zo mild en liefderijk wordt aangeboden.

Gelijk wij hier van het brood eten, en van de wijn drinken, genodigd door de Heer, zo moeten wij ook die geestelike nodiging aannemen .

Leere Hij, die ons nodigt door zijn Geest te komen en te drinken, opdat wij ook kunnen instemmen met het grote gejuich: de Heere God is mijn psalm en mijn Heil. Amen.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, Oktober 1922.

Waarde Neef Willem!

Ik hoop van harte, dat het U en de Uwen welgaat. Wij zijn wel, dank zij God. Hebt gij ook mooie regens gehad? Wij hadden gisterenavond 'n heerlike bui, die het veld zeker goed zal doen.

Als ik eens de tijd heb om te lezen, in de avond na het eten, en ik niet te moeg ben van het gewone dagwerk, dan lees ik graag een koerant, of ook wel een verslag van een van de Goevernements ambtenaren. Als ik het kan in handen krijgen, geef ik elk jaar 'n paar avonden aan het verslag van de Direkteur van Onderwijs, in het Hollands natuurlik. Ik doe dit niet alleen omdat ik groot belang stel in het onderwijs, maar ook omdat vooral de inspekteurs-rapporten voor mij zeer belangwekkend zijn. Ik zou zelfs denken dat die rapporten wat uitgebreider konden wezen en dan al die cijfers en bijlagen wel konden worden weggelaten. Deze cijfers vertellen ons weinig meer dan dat de belastingbetalers voor het onderwijs in Transvaal heel wat moeten opbrengen: dit voelen wij allemaal heel goed in onze zakken. Het is niet nodig om ons nog eens te vertellen, dat wij in 't jaar 1921 aan onderwijs in Transvaal £2,683,732 13s. od. hebben betaald: dat elk kind van blanke ouders ons £15 3s. 11d. kost, en dat het gemiddeld salaris van een onderwijzer in 1921 was £357 3s. 3d.

Nu zult gij wel vragen, wat 'n kerkblad met deze cijfers te doen heeft, en misschien is uw vraag van groot gewicht. Maar het is goed dat wij dit eens weten,—dan kunnen wij ook beter beoordelen of wij waarde voor ons geld krijgen. Daarom gaf ik u die getallen.

Die inspekteurs rapporten zijn over het geheel niet erg verblijdend. Een hunner klaagt er over, dat vele onderwijzers niet veel belangstellen in de school: een ander, dat de ouders over het geheel niet medewerken, en het voor niet onderwijs weinig op prijs stellen: weer 'n ander meent dat de vrucht van het dure onderwijs niet zo heel groot is in hoeveelheid noch in hoedanigheid; bijna niet een van die heren is erg tevreden.

Maar wat vooral mijn aandacht trok was de opmerking door een hunner gemaakt, die aldus luidt:

Bijbelgeschiedenis.—'n Vrij noukeurige vermelding van die historiese feite, maar die toepassing in die lewe ontbreek.

Ik hoop dat gij verstaat wat die inspekteur bedoelt. Hij zegt: de onderwijzers vertellen wel goed de geschiedenissen in de Bijbel, maar zij leren hun kinders niet de lessen, die daar in begrepen zijn.

Laat mij u dit nog wat duideliker maken. Uw Oom kwam eenmaal in 'n school, vroeg in de morgen. De meester was bezig de kinderen uit de Bijbel te leren. Hij stond voor de klasse met 'n Bijbel in de hand en las daaruit voor de geschiedenis van Achan bij de verovering van Jericho. Toen hij het laatste vers uit Jozua 7 had gelezen, maakte hij de Bijbel toe en zeide: Kinders, vat nou julle slates (leien) en maak die sommen die op die bord staan. De Bijbelles was klaar. Nu had ik wel gezien, dat maar de helft van de kinders stil zat en luisterden, maar ik kon niet opmerken dat er grote belangstelling was bij hen. Dit verwonderde mij niet, want de onderwijzer las uit de Bijbel zó droog en zo vervelerig, dat een mens er bij in slaap moest vallen. Van de les dat de Heere God het in het geheim gedane kwaad ziet en die zonde straft kwam niets.

Ik begreep nu heel goed waarom het onderwijs in Bijbelgeschiedenis bij onze kinders zo weinig vrucht draagt.

Nu hebben wij over wat op school gebeurt, eigenlik niets te zeggen. De Schotten zeggen: Wie de muzikant betaalt kan ook bepalen wat er moet gespeeld worden. En waar nu de Regering zoveel geld uitgeeft voor het onderwijs kan zij ook zeggen hoe en wat er geleerd moet worden.

Maar zoals in de school geleerd wordt, zo wordt ook in de kerk geleeraard. De meeste Zondagschool onderwijzers lezen de kinders de geschiedenis voor uit de Bijbel of uit 'n Kinderbijbel, maar maken geen toepassing: de ouderlingen laten bij de catechisaties de vragen en antwoorden opzeggen, maar geven geen verklaring: de catechiseermeesters, die kinders klaar maken (africhten) voor

de aanneming doen ook zo en gevolg is, dat onze kinders de Bijbelse geschiedenissen als papegaaien wel kunnen opzeggen, maar ze niet in eigen woorden kunnen vertellen en nog veel minder de lessen verstaan, die in die geschiedenis ligt opgesloten.

Door dat ongelukkig stelsel van onderwijzers is er bij de kinders geen lust voor catechisatie en Zondagschool, en gaat de kennis van de Bijbel hoe langer zo meer achteruit.

Kennis van de geschiedenis alleen maakt 'n mens en 'n kind niet beter, maar wel kan geschiedenis dit doen, wanneer de les, die er in ligt hun duidelik wordt gemaakt. Laat mij u 'n voorbeeld geven. Onderstel dat de onderwijzer, de catechiseermeester de leraar gaat spreken over Jozef en zijn verblijf bij Potifar. Nu is het niet genoeg, dat Genesis 39 aan de kinders wordt voorgelezen, dat er 'n gebed gedaan wordt, en 'n paar versjes gezongen, of dat er een kort preekje gehouden wordt tegen die kinders. Zal de Zondagschool en ok de dagschool nuttig werk doen, dan moet in de eerste plaats de onderwijzer zijn onderwerp goed kennen en dit kunnen vertellen op 'n mooie en boeiende manier. Bij bovengenoemde geschiedenis moet worden verteld, hoe Jozef in het huis van Farao een baasknecht was: hoe hij eerlik was en niets van zijn meester wegnam, wat hem niet toekwam, dat er nog vele andere knechten en meiden waren, en dat Jozef zijn plicht deed tegenover zijn meester en de dienstboden. Daarbij moet worden gewezen op het feit, dat hij zo goed kon wezen, omdat God met hem was en hij in God geloofde. Dan kan de opmerking gemaakt worden, dat God allen zegent, die geloven en met wie Hij verkeert.

Zo moet er gezegd worden, hoe Jozef, omdat de Heer met hem was verleid werd door de slechte vrouw die hij niet wilde toegeven in haar slechtheid en hoe hij daarom in grote moeielikheid kwam. Dat Jozef zo trouw kon wezen, moet verklaard worden hieruit dat hij wist dat kwaaddoen zonde was bij God, dat God ook het kwaad weet, dat in het geheim gedaan wordt dat Jozef liever verkoos ongehoorzaam te wezen aan de vrouw van zijn meester dan aan zijn God.

Dat Jozef daarom in die moeielike dagen niet is gevallen.

Zo wordt dan ook de kinders geleerd hoe zij ook meer aan God moeten gehoorzamen, dan aan de mensen.

Als dan de kinders misschien vragen, waarom God niet die vrouw heeft belet om Jozef dat kwaad voor te stellen, dan moet er op gewezen worden, hoe die verleiding Jozef heeft beter gemaakt en gevormd heeft voor zijn later werk, en zo de kinders geleerd dat de man, of het kind, dat het kwaad overwint, later ook door de Heer zal worden gezegend en dat God hem zo kan gebruiken voor groter werk.

Als de Bijbelse geschiedenis zó wordt besproken dan leren de kinders hoe goed en nodig het is om God te gehoorzamen en ook hoe zij het kwaad en de verleiding kunnen te boven komen.

Uw Oom, Willem, wil nu geen preek houden: hij heeft alleenlik willen toonen hoe Bijbelse geschiedenis moet onderwezen worden, zal dit onderwijs voor het leven vruchtbaar zijn.

Maar behalve die vrucht zal ook deze gevonden worden dat de kinders gaan belangstellen in de Catechisatie en in het Bijbel-onderwijs.

Misschien vraagt gij, maar waarom wordt dan dit onderwijs zo niet gegeven? Wat de school aangaat, vind ik de verklaring in het feit, dat Bijbelse geschiedenis geen vak is, waarin eksamen gedaan wordt: waarmede dus de onderwijzer geen eer kan behalen: en waarin zij ook niet zijn opgeleid. Ook mag dit onderwijs niet zó worden gegeven, want dat zou dan sektaries onderwijs zijn, en de school is immers neutraal, d.w.z. heeft geen kleur.

Wordt op de Normaalscholen les gegeven hoe Bijbelse geschiedenis moet worden behandeld? Waarschijnlik niet. 't Is geen eksamenvak.

Wat de kerk betreft, het onderwijs in de Bijbelse geschiedenis bestaat alleen in het vertellen van de geschiedenis, of in het leren van vragen en antwoorden, omdat het vroeger ook zo is gedaan: vrucht dus van strak, onvruchtbaar conservatisme. Mogelik is er nog 'n andere reden voor, en wel deze: onkunde bij de onderwijzers en gebrek aan lust om zich er voor voor te bereiden, door zelf of de Bijbel te lezen, of 'n goed boek, dat de Bijbel ook uit prakties oogpunt bespreekt.

Daarom acht ik het hoog nodig, dat ook op onze kweekschool les wordt gegeven in de kunst om goed te onderwijzen en ook bij de uitlegkunde van de Bijbel, de studenten ook te wijzen op datgene wat voor de praktijk van het leven nodig is.

Later hierover wel eens wat meer.

Met vriendelike groeten,

Uw Oom,

SAREL.

Ik doe mijn Heer groot onrecht en mijzelf grote schade, wanneer ik Hem niet al mijn belangen kan toevertrouwen.

VAN ALLES EN NOG WAT.

XXI.

D.F.E.

Ik wil ditmaal met een enkel woord wijzen op enkele onzuivere spraakgebruiken, die bij ons kerkelik publiek al bijna burgerrecht verkregen hebben, maar die desondanks sterk af te keuren zijn, zoals straks wel nader blijken zal.

1. Van jonge broeders en zusters, die openlik belijdenis des geloofs afleggen, wordt doorgaans gesproken als "niewe lidmaten." Dit is foutief en druist tegen onze belijdenis in. Zij zijn geen nieuwe leden. Ieder gedoopt kind is reeds lid der kerk, al heeft het kind zulks nog niet beleden. De doopouders hebben bij de doop van hun kind bevestigend geantwoord op de vraag: "of gij niet bekent, dat zij (de kinderen) in Christus geheiligd en daarom als lidmaten Zijner gemeente behoren gedoopt te wezen?" "Onze kinderen zijn dus lidmaat en kunnen later geen lid meer worden."* Zij werden reeds als lid gedoopt. Vóór de kansel later belijden zij hun lidmaatschap alleen maar openlik. Een klein kind is even goed lid van een gezin als een volwassen kind. Het verschil is slechts dit: het volwassen kind kan dat begrijpen en uitspreken. Maar dit maakt het niet "een beetje meer lid" van het gezin dan het kleine kind. Nieuwe leden zijn alleen diegenen, die uit 'n andere erkende kerk tot onze kerk overkomen. Laat ons deze waarheid toch goed vasthouden: de kleine kinderen der gelovigen zijn krachtens hun geboorte leden der kerk, en als zulks worden zij gedoopt.

2. Hieruit volgt, dat een andere uitdrukking, die wij ook vaak horen, eveneens onjuist is, n.l., "aangenomen worden." Onze kinderen, wanneer zij belijdenis des geloofs afleggen, worden niet, of kunnen niet worden "aangenomen." Zij zijn reeds aangenomen. In het dankzeggingsgebed van het Doopformulier lezen wij: "Almachtige, barmhartige God en Vader! wij danken en loven U, dat Gij ons en onze kinderen door het bloed van Uw lieve Zoon Jezus Christus al onze zonden vergeven en ons door Uw Heilige Geest tot lidmaten van Uw eniggeboren Zoon en alzo tot Uw kinderen aangenomen hebt en ons hetzelve met de heilige doop verzegeld en bekrachtigt." Kinderen van gelovige ouders staan niet buiten de gemeente en kunnen dus niet "aangenomen" worden. Zij zijn reeds aangenomen. Door God. En dat is bij de heilige doop verzegeld, n.l., die aanneming. Bovendien—hoe kunnen wij aannemen? Wie heeft ons gesteld tot keurmeesters? Dit wil nu niet zeggen, dat al die kinderen eenmaal zullen zalig worden. Maar daarmede hebben wij niets te maken. Dit behoort tot de geheimenissen van Gods eeuwige raadsbesluiten.

3. Daar is nog 'n derde onjuiste uitdrukking, die wij telkens weer horen, n.l. "bevestiging van lidmaten." Wij kunnen geen lidmaten bevestigen. Dat is Gods werk. En dat werk Gods geschiedt bij de doop. Lees maar het dankgebed nogeens. In dat gebed wordt God gedankt, dat Hij ons en onze kinderen aangenomen heeft en dat Hij die aanneming met de heilige doop heeft bezegeld en bekrachtigd, dat is: heeft bevestigd. Wij zien dus, dat de bevestiging van jonge lidmaten plaats heeft bij de doop. Bij elke doopsbediening vindt er bevestiging van jonge lidmaten plaats.

Kinderen van gelovige ouders zijn krachtens hun geboorte lid van de gemeente Gods, waartoe de ouders behoren. Bij de doop worden zij als zulks bevestigd. God legt Zijn zegel en stempel op hun lidmaatschap. Straks als zij opgroeien gaan zij hun lidmaatschap openlik belijden door woord en wandel.

Nu rijst bij menigeen zeker wel de vraag op: Is het dan zo erg om die onjuiste uitdrukking te gebruiken en ze in het kerkelik leven te bestendigen?

Het zou niet zo erg geweest zijn om die onjuiste uitdrukkingen te gebruiken als men de zaak zuiver had gevoeld. Maar dit is het geval niet. Men heeft langzamerhand door deze onjuiste uitdrukkingen een scheve beschouwing over de betekenis van de doop en van de gemeente van Christus verkregen.

Voor velen is de heilige doop geen sakrament meer, maar louter een plechtige ceremonie. En daar zijn ouders, die in de doop niets anders zien dan een blote naamgeving van het kind. Met de naamgeving heeft de doop absoluut niets te maken. Over het algemeen schijnt men niet alleen het Formulier, maar zelfs de drie doopvragen niet te begrijpen.

De eerste vraag zegt, dat de kinderen lidmaten zijn en daarom behoren gedoopt te wezen. Let wel, daar staat niet: "te worden", maar wel: te wezen. D.w.z. zo spoedig mogelik na de geboorte.

En wanneer nu het kind gedoopt is, dan wil dat niet zeggen, dat het slechts dooplid is. Neen. Het gedoopte kind is een bevestigd lid der gemeente. Vol lid. Hij moet het alleen maar nog openlik belijden. Daar kan geen sprake zijn van een nieuwe "aanneming" en "bevestiging."

De Katechisatie is er, opdat de Kerkeraad onderzoek instelle naar de bijbelkennis en wandel der katechisanten. Blijkt het resultaat bevredigend, dan worden zij toegelaten openlik belijdenis des geloofs af te leggen. Maar dit is geen "aanneming" en ' bevestiging", zoals gewoonlik daaronder verstaan **wordt.**

Als men geen goed inzicht heeft in de doop als sakrament heeft het ten gevolge, dat men de kinderen al meer gaat beschouwen als eigenlik niet tot de gemeente behorende. Men beschouwt ze dan hoogstens als doopleden. Wat geheel verkeerd is en tegen onze belijdenis ingaat. Terecht schrijft Ds. Hagen (aangehaald in "De Herant"): "Ze staan evengoed als de volwassenen midden in het Verbond, midden in de gemeente. Ze zijn lidmaten. Ten volle. Ze moeten alleen dat nog belijden. In 't openbaar in de gemeente. Maar ze worden daarbij geen lidmaat."

Het is jammer, dat die onjuiste uitdrukkingen bij ons zo ingeburgerd zijn, vooral daarom, omdat die uitdrukkingen allerlei onjuiste en oppervlakkige beschouwingen in de hand werken, inzonderheid ten opzichte van het sakrament des heiligen doops.

Ik word hoe langer hoe meer gesterkt in mijn overtuiging, dat er vele doopouders zijn, die hoegenaamd geen begrip hebben van de betekenis van de heilige doop. Eens, na ik haar kind gedoopt had, zeide de moeder: "Nou het mij kind tog ook 'n naampie." En zij staat niet alleen in haar totale misvatting van de betekenis van dit heilig sakrament. Dit openbaart ons ook al weer, hoe droevig het bij velen staat met betrekking tot de kennis van onze kerkleer. Dergelijke toestanden vormen een welkom en vruchtbaar terrein voor het sektewezen.

In verband hiermede wil ik toch het volgende mededelen. Op zekere Zondagmorgen niet lang geleden heb ik al de jongens van de dorps Zondagschool na de morgendienst achtergehouden. Ik heb ze toen allerlei vragen gesteld over de preek, die zij pas gehoord hadden. Bijna geen een hunner kon mij iets vertellen! En toch was de preek eenvoudig en de meesten hunner hadden blijkbaar met aandacht zitten luisteren. Wat is de oorzaak, dat zij zich nagenoeg niets meer herinnerden? Ik vind de oorzaak hoofdzakelik hierin: de kinderen ontvangen thuis geen onderricht in de Bijbel; huisgodsdienst wordt niet (of zeer zelden) gehouden; de ouders spreken niet met de kinderen over de eeuwige dingen; en zo—om niet meer te noemen—staan de kinderen vreemd tegenover de godsdienst en wat daarmede in verband staat. De Bijbel is voor hen vrijwel een gesloten boek. Zij kunnen niet met vrijmoedigheid over godsdienstige onderwerpen spreken, omdat dit voor hen een vreemd en onbekend terrein is. Wat in de kerk gebeurt—Bijbellezen, gebed, preek—alles gaat buiten hen om en heeft hun niets te zeggen, is hun geen werkelikheid, die hun ziel treft. En zij gaan uit de kerk net zoals zij daar zijn ingekomen. En als God niet ingrijpt, verliest als zij opgroeien de kerk voor hen al haar betekenis. En zij gaan voor de kerk verloren. En niet zelden ook voor het Koningkrijk Gods.

Men heeft in onze dagen de mond vol over de tekortkomingen en gebreken der kerk. Maar hoe is het gesteld met de godsdienst in onze woningen? Kunnen wij nog spreken van een doelbewuste en opzettelike godsdienstige opvoeding en vorming der kinderen? Deze vragen verdienen ernstige overpeinzing.

DE NAVOLGING VAN CHRISTUS.

I.

Het boek, dat deze titel draagt, werd geschreven door Thomas van Kempen, en in Holland kent bijna iedereen het. Ik voel mij gedrongen iets te vertellen van dit boek, omdat het zo hoogst merkwaardig is en ik zeker weet, dat, als ge het in huis hadt, gij in stille uren dikwijls er in zoudt lezen.

Het best zal ik dan van het boek vertellen, wanneer ik het boek zoveel mogelijk zelf laat vertellen en dit wil ik doen, maar dan zult ge zeker gaarne eerst iets van de schrijver wensen te horen. Wie was Thomas van Kempen? Hij was een monnik, zoals Luther ook een monnik was. Luther sprak de Hervorming openlik uit in zijn 95 stellingen, die eigenlik, oorspronkelik niet anders bedoelde dan 'n twistgesprek over kerkelike en theologise kwesties, die echter dieper ingrepen en wijder strekking hadden dan Maarten, de Augustijner monnik, zelf besefte. Thomas van Kempen was iemand, die de Hervorming óók zonder het te weten, reeds onder het hart droeg. Hetzelfde wat gezegd kan worden van de kerkvader Augustinus, die in zijn "Belijdenissen", zó eenvoudig en zó mooi en zó diep en zó innig zijn geloof in Jezus Christus belijdt, dat we bijna zouden vergeten, dat dit door een zoon van de Rooms-Katholieke kerk geschreven werd. Welnu, zo gaat het ons ook, als we Thomas horen bidden en prediken en zingen. Hij leefde en werkte 70 jaren, op enkele

tussenpozen na, tot aan zijn dood, in het Convent der orde van de H. Augustinus op de St. Agnietenberg bij Zwolle (een stad in Holland). Hij stierf in het jaar 1471. Dat was 'n stil en ingetogen leven, gewijd aan gebed, meditatie en rustige vervulling van klooster arbeid. Hij las veel en in de Bijbel is hij thuis als de beste der vromen. De boekdrukkunst, die voor de Kerkhervorming van zulk 'n overwegende betekenis zou worden, was nog niet uitgevonden. Thomas schreef eigen Werken en Tractaten en die van anderen schreef hij af. "Hij had een kinderlik vermaak in welgeschreven boeken en meende, dat men het goede ook op deze wijze versieren en vereeren moest. De geestelike litteratuur van die dagen kwam aan de dag in "Leven van Jezus", van Heiligen, Spiegels der Volkomenheid, traktaten, sermoenen, dagboeken, liederen. Thomas' boek schitterde temidden van deze vaak dorre-heide-litteratuur als een door zon-beglansde, stille veldlelie, bepareld met de dauw van de hemel. En hoe heeft het duizenden verkwikt en gezegend! Na de Bijbel geen boek wellicht, dat zoveel lezers gevonden heeft. Het aantal der gedrukte uitgaven, van 't oorspronkelike en van de vertalingen, wordt geschat op niet minder dan tien duizend! Toch wel de moeite waard om met zulk een werk kennis te maken.... en de kennismaking voort te zetten!

Het was een tijd van de grootste tegenstellingen, waarin Thomas leefde. Men ziet aan de ene kant 'n stroom gaan van mystieke (d.i. op het innerlik leven gerichte) vroomheid, die in de kloosters, in de van-de-wereld-afgekeerde harten hun oorsprong vonden; aan de andere kant 'n wilde stroom van avonturen, moorden, branden, gevechten, twisten van bisschoppen en de grofste onzedelikheid, ook in de kloosters. Priesters waren natuurlik ongetrouwd, maar het was 'n publiek geheim, dat zij bijna zonder uitzondering leefden in concubinaat, d.w.z. met 'n minnares. In Thomas' tijd leefde de dichter Dirc Potter en schreef zijn "Der Minnen Loep", 'n aaneenschakeling van allerlei minnarijen en schandalen. Zulke litteratuur was eendeels openbaring van de tijdgeest en eendeels werkte deze mede om de lucht nog meer te bederven. Ik geef even het woord aan Busken Huet: "Dirc Potter schildert ene nederlandse maatschappij, waar het celibaat (ongehuwde staat) der priesters, eerbiedwaardig geacht in zichzelf, door de leeken als 'n gevaar beschouwd wordt, omdat de priesters de gewoonte hebben de gehuwde mannen tegen hare vrouwen op te stoken met het bijoogmerk zelf hare minnaars te worden. Bloedschande is in die zamenleving zo zeer aan de orde van de dag, dat gematigd overspel door Potter als 'n werkzaam huismiddel wordt aanbevolen en verontschuldigd wordt. Met de meeste nadruk herinnert hij de dames dat, zo de mannen zonder schande voor hun eer met drie of vier vrouwen kunnen leven, geene van haar nog ooit het openlik met twee mannen gehouden en ongerept haar goede naam bewaard heeft. Hij bezweert haar bij al wat heilig is, slechts in het verborgen te zondigen en tot geen prijs zekere grenzen te overschrijden." Zo laag stond de moraal, die uit de pen van schrijvers vloeide in de "duistere" Middeleeuwen, de tijd van Thomas van Kempen.

De Kerk en het ganse bedorven leven schreeuwde om Hervorming! De beste gevoelden: er móet verandering komen. Maar hoe? Alom was de brandstof der Hervorming opgehoopt door heel Europa, en wachtte slechts op de vonk uit de Hemel, die in een ogenblik alles zou in vlam zetten: Maarten Luther! En nu is Thomas van Kempen een van zijn wegbereiders voor Nederland geweest, enigermate als John Wiclif voor de Hervorming in Engeland, en Johannes Huss voor Bohemen.

O, God, hoe wonderbaar zijn Uwe Gangen, waar Gij schrijdt door de eeuwen, zo wij Uwe Voetstappen opmerken!—

"Wie mij volgt, wandelt niet in de duisternis," zegt de Heer.
Dit zijn de woorden van Christus, waardoor wij vermaand worden, zijn leven en gedraging na te volgen,
zoo wij waarlijk willen verlicht worden,
en bevrijd van alle blindheid des harten.
Zoo zij het dan ons meer aangelegen streven in het leven van Jezus Christus met vrome aandacht ons te verdiepen.
De leer van Christus gaat alle leeringen der heiligen te boven,
en wie den Geest bezat,
zou daar het verborgen manna vinden.
Nochtans gebeurt het dat velen, juist door het veelvuldig hooren van het Evangelie, er slechts geringe begeerte naar gevoelen, omdat zij den geest van Christus niet hebben.
Wie echter Christus' woorden ten volle verstaan en smaken wil, moet er zich op toeleggen zijn gansche leven aan Hem gelijkvormig te maken." (Thomas van Kempen.)

G. E. ALERS.

De liefde, evenals het geloof, lacht om onmogelikheden en zegt: Het zal geschieden.

GIJ GINGT ALLEEN.

Gij gingt alleen de wereld door
En zeidet met een stem
Zo zacht, zo mild,
Zo klaar, zo rein,
Alsof een zilveren klok
In hoge hemelzalen
Werd zachtjes aangeslagen:
"Komt tot Mij al vermoeiden,
Beladenen vindt rust."

Ze kwamen toen van alle kant
Nieuwsgierig, vragend, luisterend
Naar wat Gij sprak, zo wonderbaar!
En op Uw schouderen legden zij
Hun kwalen en hun klachten.
En toch bleeft Gij alleen
En was het U, alsof elkeen
Verre van U vluchtte,
Als hadt Gij hun gezegd:
"Gaat weg, gaat weg van Mij!"
Niet een bleef U nabij,
Zo bleeft Ge alleen,
Zo stierft Ge alleen.
En zoals Gij leefd' er niet een,
O aller mensen Heiland!

Gij leefd' alleen en stierft alleen
En zoals Gij, leefd'er niet een.
Maar in Uw eenzaamheid
Hebt Gij voor ons gebeden
En biddende doorstreden
Uw weergalooze smarte
In Uw gefolterd harte.
Nu nooit alleen
Zijn wij beneen:
In leven niet, noch sterven.
Uw lijdens-volle eenzaamheid
Bracht eeuwige gemeenzaamheid
Met U en met de Vader,
O rijke Levens-ader!

Gij leefd' alleen en stierf alleen
En zoals Gij, stierf er niet een,
Verhoogd aan 't kruis,
Verworpen....
Maar rond Uw Troon
In 's Vaders Woon
Millioenen eeuwig danken
Wat Gij volbracht,
O, ongedacht!
Voor hen in 't bitter sterven.
O, Die aan hen zo hebt gedacht,
Die alles ook voor mij volbracht:
Doe mij met U
Doe mij met hen
De eeuwige vreugde erven! G. E. ALERS

KORRESPONDENTIE.

De Redacteur van de "Hervormer" wenst het onderstaande onder de aandacht van inzenders van bijdragen, kerknieuws, en ingezonden stukken te brengen, dat ongetekende stukken niet kunnen worden aangenomen; dat alle bijdragen behoorlik met goede inkt moeten worden geschreven en alleen op een kant van het papier. Wat aan deze vereisten niet voldoet gaat naar de papiermand.

Alles wat bestemd is voor de "Hervormer" moet, als vroeger, gezonden worden aan de Redacteur, Ds. Jac. van Belkum, Jacobstraat, Heidelberg, (Transvaal), en niet aan Ds. Barger.

De vormen voor de statistieke opgaven voor de Almanak voor 1923 zijn aan de Scriba's der verschillende gemeenten verzonden, met verzoek deze voor 1 November behoorlik ingevuld terug te zenden aan de Hoofd Redacteur, Ds. Jac. van Belkum te Heidelberg.

Het gebeurt gedurig dat aanvragen voor doopcedels, lidmaat attestaties en bewijzen van lidmaatschap, ook afschriften van het doopregister, worden gezonden aan Ds. Jac. van Belkum, al zijn de leden die ze vragen gedoopt, aangenomen of gehuwd in andere, dan in de Heidelbergse gemeenten; deze bewijzen moeten gevraagd worden bij de Scriba's van die gemeente, waar deze plechtigheid is geschied, en wier namen men vindt in de Almanak der Kerk: ook komt het dikwijls voor dat men vraagt om zulke bewijzen zonder op te geven, bij doopcedels waar, in welk jaar, men is gedoopt, en wie vader of moeder zijn, waar en wanneer men is aangenomen bij bewijzen van lidmaatschap, en of men naar een ander kerkgenootschap overgaat: bij trouw certificaten, wanneer men is getrouwd. Verder wordt er niet bijgevoegd de fooi van 2/6. Dit geeft onnodig tijdverlies, veel brief schrijven, en oponthoud, vooral waar men al die aanvragen stuurt aan de ondergetekende. Het is in het belang van allen die zulke stukken nodig hebben bij de rechte personen aanvrage te doen, volledige opgaven te geven, enz.

Klachten over het niet ontvangen van "De Hervormer" moeten zo spoedig mogelik worden gestuurd aan de Administrateur der Kerk, de Wel. edele heer H. J. L. Th. Roorda, Bus 444, te Johannesburg.

JAC. VAN BELKUM.

Indien de gemeente zegetekenen voor Christus wil winnen, laat ze haar grenzen overgaan en zich onder de heidenen begeven—zij behoeft daartoe, helaas! nooit ver te gaan.—Mark Guy Pearse.

Bijvoegsel tot de Hervormer van 15 Oktober 1922.

Prof. Dr. P. J. MULLER.†

Onderstaande Circulaire is laatste week aan al de Kerkeraden verzonden en de Kommissie hoopt dat deze lichamen goede nota er van zullen nemen:

Aan die Eerwaarde Broeders, Kerkeraadslede van die Ned. Herv. Kerk van Afrika.

Eerwaarde Broeders.

Met die oog op die rondswerwe van hulpelose en noodlijdende weeskinders van ons kerk, het die Algemene Vergadering in haar laatste zitting een besluit te trachte 'n Weeshuis vir die Hervormde Kerk op te richte.

Uw hartelike ondersteuning word gevraagd—sedelik en viral geldelike steun: daarom kom daar 'n beleefde dog dringende verzoek aan U om:

1o. Op uw e.k. kerkeraadsvergadering uit uwe gemeente een Susterskomittee te vorm vir die kollekteer van geld en goed.

2o. Om rond te zien of daar hulpbehoevende weeskinders is in uw gemeente en ons daarvan in kennis te stel.

Hierbij moet worden in aanmerking geneem, dat met weeskinders van de Hervormde Kerk bedoel word kinders van wie beide ouders lidmaat was van die Hervormde Kerk, en beide overleden is.

Goederen kunnen gestuurd word aan Ds. P. S. Grobler, Krugersdorp, en gelden aan Ds. Barger, Middelburg ((Transvaal).

Die Kommissie,

Ds. JAC VAN BELKUM, Voorzitter.
Ds. A. J. BARGER, Kassier.
Ds. P. S. GROBLER, Scriba.

Krugersdorp,
September, 1922.

UIT ANDERE BLADEN.

Staatsloterijen.—Daar cirkuleren op het ogenblik petities, die naar het Parlement zullen worden opgesteuurd, ten gunste van loterijen onder toezicht van de Staat. Men wil op die wijze door dobbelen de Staatsfondsen zoeken te versterken. Volgens berichten zijn te Pretoria en Johannesburg reeds 80,000 naamtekeningen verkregen. "De Kerkbode" schrijft hieromtrent (en wij beamen het): "Wij wensen de leden onzer kerk ernstig te waarschuwen onder geen omstandigheden deze petities te tekenen."

Wijze van Kollekteren.—Ds. Snijman bevint zich in Amerika en schrijft in "De Kerkbode" zijn "indrukken van Amerika." O.a. schrijft hij: Het kollekteren bij de openbare erediensten vindt ook op eigenaardige wijze plaats. Nadat van de kansel afgekondigd is, dat de liefdegaven ingezameld zullen worden, verschijnen de diakenen voor de preekstoel. De prediker doet dan een kort gebed, de Heer vragende Zijn rentmeesters genade en gewilligheid te geven om aan Hem te geven, wat zij van Hem hebben ontvangen en de gevers in het geven te zegenen; daarna klimt hij van de kansel en overhandigt persoonlik aan elk diaken het kollektebordje. Na de kollekte wordt weer een heel kort wijdingsgebed gedaan, waarna de diakenen naar hun zitplaatsen terugkeren. Het kwam mij voor—zo gaat Ds. Snijman voort—dat de leden langs deze wijze onder een indruk kwamen, dat geven geen vorm is, maar een belangrijk deel van de godsdienstoefening uitmaakte. Slechts bij wijze van uitzondering ziet men dan ook cents en nickels (pennies en tiekies) in het bordje, dat beladen is met dollarbills (in Engels geld 4/2). Dat de leden van de Amerikaanse kerken milde gevers zijn voor de zaak des Heren, blijkt uit de begroting die opgetrokken wordt door elke gemeente reeds aan het begin van het kerkelik jaar. Verbazend is het te horen, hoeveel gevorderd wordt van zelfs heel kleine gemeenten, en het geld wordt gevonden.

Opvoeding.—In het geïllustreerde maandblad "De Vrouw en haar Huis" (dat te Amsterdam (Holland) uitgegeven wordt) komt een verslag voor van de zitting van de Internationale Vrouwenraad in Den Haag 14-20 Mei l.l. Met doel van de Intern. Vrouwenraad is om de vrede op aarde te bevorderen. Ieder 5 jaar wordt er een algemene vergadering gehouden. Dit jaar werd te Den Haag vergaderd. Op een der zittingen heeft de presidente van de Duitse tak, Dr. Gertrud Bäumer, een woord gesproken, dat wel bepeinsd mag worden. Zij wees n.l. op datgene wat in de opvoeding overwonnen moet worden om tot de verzoening der volken te geraken. "De jeugd," zeide zij, "moet zodanig worden opgevoed, dat bij de onuitroeibare liefde voor het eigen land de liefde voor de mensheid in ieder kind wordt opgewekt en aangewakkerd." In Oostenrijk zijn alle schoolboeken, waarin oorlog voeren verheerlikt wordt, vernietigd. En er is daar een wereldbond voor jonge mensen opgericht, die de stelling verkondigt, dat men niet de mensen moet haten, die de kogels afschieten maar de oorlog, die hen dwingt het te doen. De bron ook van alle oorlog is de zonde in het hart des mensen. Wordt dit niet meestal over het hoofd gezien?

Vroeg rijp, vroeg rot.—Het Hollandse maandschrift "Christelijk Vrouwenleven" vertelt ons het volgende: In 1921 hebben zich in

Amerika meer dan 1,000 kinderen van het leven beroofd. En volgens de officiele statistiek zijn in de Verenigde Staten in 1920 niet minder dan 1,600 jongens en 12,634 meisjes reeds op vijftienjarige leeftijd getrouwd, terwijl sinds dien 82 jongens en 499 meisjes beneden de zestienjarige leeftijd zich weder lieten scheiden!

Aantrekkelike Godsdienstoefeningen.—"De Herant" (het officiële orgaan der Gereformeerde Kerken in Nederland) deelt mede, dat er in Engeland een streven merkbaar is om de Godsdienstoefeningen meer "aantrekkelik" te maken. Daarmede bedoelt men, dat in de prediking sociale en politieke vraagstukken behandeld zullen worden. Ook wil men datgene, wat de wereld aan genoegens haar dienaren aanbiedt, ook door de kerk laten geven. Vergeet men dan daarginds, dat alleen het Evangelie een kracht Gods is?

Drie Kerkdiensten.—Wij beleven een tijd, waarin alles als het ware uit zijn voegen gerukt is. "De Wereldkroniek" vertelt: In een kerkdienst der Mormonen te Edinburg zijn studenten binnengedrongen, die de ouderlingen onder een vloed van groene verf, stroop en olie bedekten. In een kerkdienst, gehouden in de Kathedraal te Montevides, heeft de redakteur van een anarchisties blad vijf revolverschoten gelost op de aartsbisschop, die licht gekwetst werd. In een kerkdienst, gehouden in de grote Kathedraal te Moskou, zijn twee bolsjewistiese geesteliken, behorende tot hen, die de patriarch Tichou hadden afgezet, verheven tot bisschop.

Prohibitie?—Blijkens de korrespondentie, die gevoerd wordt in het "Kerkblad," zijn de gevoelens onzer Gereformeerde broederen nogal verdeeld ten opzichte van de drankkwestie. Sommigen zijn ten gunste van, anderen weer tegen algeheel drankverbod. Bij een latere gelegenheid komen wij hierop terug.

Avondgebedje.—In een Hollands tijdschrift vond ik een treffend kindergebedje, dat dienst doen kan als avondgebedje, waar men de kinderen liever een gebedje leert, dan hen naar vrije keuze laat bidden:

'k Vouw mijn handjes, 'k sluit mijn oogjes,
'k Buig mijn knietjes voor U neer,
Trouwe Vader in den Hooge
Zie op mij in liefde neer.
Leer mij vroeg Uw kind te worden,
Neem mij aan, schoon jong en klein,
Laat mij van Uw groote kudde
Ook een heel klein schaapje zijn.—Amen.

Terwijl ik dit neerschreef kwam de gedachte bij mij op, of liever de vraag: Leren wij nog onze kinderen bidden? D.F.E.

SABBATSONTHEILIGING.

DIE BAPTISTE KWAAI.

Die Baptiste het in die afgelope week te Kingwilliamstown 'n konferensie gehad en daar werd o.a. die volgende besluite geneem in verband met Sabbatsontheiliging:

"Hierdie vergadering merk met angsvalligheid op hoedat daar 'n verslapping is deur geheel Suidafrika in die hou van die "dag des Here" en dring bij die Regering daarop aan, dat stappe spoedig geneem moet word om wetgewing in te dien en gevolg te gee aan die aanbevelings van "Die Sabbatdagheiligingskommissie" van 1914.

"Die vergadering merk met angsvalligheid op hoedat die dobbelgees in die laaste jare in die land toegeneem is en keur die verskillende dobbelkompetiesies ten sterkste af, daar hulle in werklikheid loterije is, geadverteer in die publieke pers en betreur dit, dat dit nie moontlik bevind is nie om die loterij-kaartjies in die land te verbied.

"Die vergadering betuig sterke teënsin teen die handelwijse van die Prowinsiale Raad van Transvaal wat twee nuwe reisies-liksense toegestaan het aan die Raad, tenspijte van sterke teënkanting van die kommissaris van poliesie en betuig tenslotte die ernstige hoop, dat die parlement nie sal toegee aan diegene, wat aandring op die invoer van staatsloterije of staatspremieverpligtings, daar so'n stap nadelige gevolge sal hê op die gemeenskap in die Unie."

Verder is daar nog besluit, dat die rolprente wat in teaters in bioskope getoon word, onder strenger toesig moet onderwerp word.

Die vergadering het sij genoeë geuit, dat die nadelige uitwerking van alkohol (sterke drank) op die menselike liggaam in die skole onderwijs word.

Tenslotte het die vergadering die hoop geuit dat die verantwoordelike leiers van die verskillende kerke gehoor sal gee aan die oproep om saam te werk in belang van vrede en planne te maak waarbij die kristelike bevolking van Suidafrika 'n verenigde begeerte mag uitspreek, dat die staatsmanne van die wereld 'n uitweg mag vind om die geskille van hulle eie lande te reel sonder om toevlug te neem tot die wapens.

De smart kent geen aardrijkskunde en let op geen grenspalen.

Wanneer smart de ziel vervult, en treurige gedachten u overstelpen, ga heen en vertel het aan **Jezus.**

DE CHRISTEN STUDENTEN VERENIGING.

Een geachte broeder, lid onzer kerk, heeft mij gevraagd om over de Christelike Studenten Vereniging te schrijven. Dat verzoek geschiedde vooral naar aanleiding van een Kongres door genoemd lichaam onlangs te Middelburg, K.P., gehouden en waarop ook een onzer Theologiese studenten tegenwoordig was.

Op dat Kongres werd er vooral gesproken over de Kerk en Studenten. De vraag werd gedaan, hoe het toch kwam, dat de kerk haar invloed onder de studerende jeugd scheen te verliezen. Die vraag werd door verschillende sprekers behandeld. In De Kerkbode, dl. xiii., no. 30, blz. 984, schrijft de redakteur: "Op de "Konferentie van de Chr. Studenten Vereniging, "gehouden onder voorzitterschap van Prof. Dr. "Keet te Middeburg, werd de vraag besproken, "waarom de christen-studenten zich niet meer tot "de kerk aangetrokken gevoelen. Mnr. T. "Dreyer, van de T.U. Kollege te Pretoria, was van "oordeel, dat de kerk te veel klem op de kerkleer "in de prediking legde. Men moest in zijn predi-"king meer de intellektuele bezwaren van de stu-"denten behandelen en de preken apologeties in-"richten."

Tot mijn vreugde heeft mnr. Dreyer de verklaring, hem hier in de mond gelegd, weersproken—echter niet, wat jammer is, schriftelik in De Kerkbode.

De Chr. Stud. Ver. doet ook in andere christenlanden groot en goed werk. Dit valt niet te ontkennen. Tot zover stemmen allen overeen. Maar wanneer men de verhouding gaat bespreken, waarin deze vereniging tot de kerk behoort te staan, dan lopen de gevoelens al dadelik uiteen.

De Chr. Stud. Ver. is een machtige organisatie geworden, die zich weleens ook het recht aanmatigt de kerk te bekritiseren. Daarmede stelt de ver. zich boven de kerk. In Gereformeerde kringen in Nederland maakt men zich bezorgd over dit verschijnsel. En terecht ook.

De kerk moet bij ons in het religieuse leven de eerste plaats innemen. En waar men op dit standpunt staat, daar vindt men het dan ook als van zelf sprekend, dat alles geschiedt door de kerk. Ik ben geen vriend van allerlei buitenkerkelike verenigingen. Zij mogen nu wel op zichzelf heel veel goeds verrichten, maar per slot van rekening doen zij, wat des Kerkeraads is.

Dat de vermenigvuldiging van allerlei godsdienstige verenigingen tot verbrokkeling van krachten leidt, zal wel niemand ontkennen. Maar hiermede is niet alles gezegd. Daar is een veel ingrijpender nadeel aan verbonden, n.l. dit: het kerkelik besef wordt daardoor ondermijnd en verzwakt. De kerk zelf komt in het gedrang en wordt op de achtergrond geschoven. En in plaats daarvan, dat alle christelike bedrijvigheid uit en door de kerk geschiedt, wordt de kerk als officiël lichaam op zijde geschoven en het werk wordt buiten de kerk om gedaan. Om één voorbeeld te noemen. Er zijn in ons land in de loop der jaren reeds allerlei verenigingen ontstaan, die de diakonie feitelik geheel uit de handen der kerk genomen hebben. Op zichzelf doen zij nuttig en noodzakelik werk, maar dat werk moest gedaan worden langs wettige weg, langs de verordende weg. Waartoe bestaat anders het ambt der diakenen?

Nu staan in de meeste gevallen die verenigingen onder kerkelik toezicht. Maar dit heft het bezwaar niet op, dat het kerkelik besef toch groteliks verzwakt wordt. En men krijgt een aantal gemeentetjes in de gemeente, kerkjes in de kerk. En de Kerkeraad heeft geen macht, geen gezag meer. Dit geeft menigmaal aanleiding tot allerlei onverkwikkelike verwikkelingen.

Verwondering wekt het onder dusdanige omstandigheden niet, dat vaak allerlei onverdiende verwijten de kerk naar het hoofd worden geslingerd. Men begint met het werk uit de handen van de kerk te nemen en verwijt dan de kerk, dat zij het werk niet doet.

Nogeens, alle christelike bedrijvigheid moet uit de kerk opkomen en door de kerk geschieden. Dan is er geen gevaar voor verbrokkeling van krachten en zal er ook niet behoeven geklaagd te worden, dat de kerk haar invloed verliest. Dan kan de kerk met macht en gezag optreden—de stroom zal zich niet verloren hebben in talrijke kleine stroompjes, zoals tans maar al te vaak het geval is.

In zekere zin is de vermenigvuldiging ook van allerlei godsdienstige verenigingen mij een teken des tijds. Men wil geen gezag meer erkennen, ook geen kerkelik gezag. En daarom vormt men liever een eigen organisatie. Deze beweegreden zal wel niet bij allen aanwezig zijn, doch het feit blijft desalniettemin en geeft stof tot ernstig nadenken.

Waar er veel verenigingen in een gemeente zijn, daar heeft het weleens de schijn, alsof daar veel leven is. Maar dit is toch in werkelikheid niet het geval. Er is integendeel een droeve versnippering van krachten. Bovendien—en dit wordt vaak vergeten—lawaai en leven zijn twee geheel aparte zaken. Dikwels worden zij wel met

elkaar verward, maar zij hebben niets met elkaar uit te staan. Wezenlike groei vindt in de stilte plaats—geruisloos, ongemerkt. Dit is allereerst waar op natuurlik gebied. Maar ook en niet minder op geestelik terrein. God doet Zijn werk in de stilte. Toen de Tempel van Salomo gebouwd werd, werden "geen hameren, noch bijl, of enig ijzeren gereedschap gehoord." God werkt zonder rumoer. Hij werkt in majestueuze, verheven stilte.

In de vermenigvuldiging van allerlei verenigingen zie ik voorts een kommervolle openbaring van gebrek aan kerkelik besef. Men leeft en arbeidt niet meer in, voor en door de kerk, en zoekt daarom buiten de kerk om te doen, wat in, voor en door de kerk gedaan moest worden. En zo is in veler bewustzijn de kerk iets bijkomstigs geworden. En niet alleen wordt de kerk dus op één lijn geplaatst met allerlei godsdienstige verenigingen, maar de kerk wordt mede beschouwd als een vereniging, welke bovendien niet veel beduidenis heeft op het gebied van de christelike aktie—een vereniging dus, die staat tot op zekere hoogte buiten het volle, werkelike leven.

De tijd is gekomen, dat het kerkbegrip verlevendigd worde.

Ik kom nu, na deze noodzakelike omweg, op de Chr. Stud. Ver. terug. En de vraag dringt zich bij mij op, of deze vereniging wel noodzakelik is in ons land. Doch vooraf nog dit. Daar is een onloochenbare neiging bij vele leden dier vereniging om als rechters tegenover de kerk op te treden. De kerk wordt hooghartig beoordeeld en niet zelden veroordeeld. En dit leidt onder meer daartoe, dat in het besef van vele leden der Chr. Stud. Ver. hun vereniging de plaats van de kerk inneemt. Men leert langzamerhand niet meer het ingrijpend verschil inzien tussen kerk en vereniging in de algemene zin van het woord. En tegen dit gevaar dient gewaakt te worden, want het voert onze jonge mensen tot verdere vervreemding van de kerk.

Of de Chr. Stud. Ver. recht van bestaan heeft? Volgens mijn overtuiging maakt de kerk het bestaan van een dergelijke vereniging overbodig. De kerk toch sluit volkomen in, wat de Chr. Stud. Ver. wil. Waarom dan een dergelik kerkje in de kerk? Ik spreek tans niet eens daarover, dat de Chr. Stud. Ver. een plant uit vreemde bodem is. Zij is niet opgekomen uit ons volksleven, maar is overgeplant uit Amerikaanse bodem. Doch dit daargelaten.

Als onze jonge studenten maar de energie, die zij openbaren in hun verenigingsleven, de kerk ten dienste wilden stellen! Als zij maar voor de kerk wilden doen en voelen, wat zij voor hun vereniging doen en voelen! Maar al die ijver en energie en werklust zijn, strikt genomen, voor de kerk verloren. En wij hebben ze zo nodig, onze jongelieden! In de kerk is daar ruime gelegenheid voor de ontplooiing van hun krachten en een groot arbeidsterrein. En verlangen zij naar een band, die hen samen verbinden zal, welnu, die band is er reeds, door God zelf daargesteld en geheiligd, n.l. de kerk.

Ik kan mij niet losmaken van de overtuiging, dat al dergelike verenigingen langzamerhand vervreemding van de kerk in de hand werken. Lidmaatschap van de ene of andere vereniging heeft voor velen meer waarde dan lidmaatschap van de kerk.

Men klaagt in onze dagen er veel over, dat de kerk haar invloed langzamerhand verliest. De schuld, indien het waar mocht zijn, ligt niet geheel aan de kerk, maar is grotendeels mede daaraan toe te schrijven, dat er allerlei verenigingen ontstaan zijn, die hoe goed zij het ook al bedoelen, de invloed, macht en gezag der kerk ondermijnen. En m.i. ontloopt ook al de Chr. Stud. Ver. dit gevaar niet geheel.

DANIEL F. ERASMUS.

KERKDIENSTEN.

Ds. P. S. Grobler.

29 Oktober, Nachtmaal te Memel.
5 November, Nachtmaal te Volksrust.

Ds. Jac. van Belkum.

22 Oktober, Nachtmaal te Ermelo.

29 Oktober, Nachtmaal te Trichardtsfontein.

5 November: Te Heidelberg, v.m. 10 uur, 7.30 's avonds, dienstdoende Ouderling Br. D. J. Strijdom; diaken O. A. Strijdom.

12 November, Nachtmaal te Chrissiesmeer.

19 November, te Heidelberg v.m. 10 uur, 7.30 's avonds, dienstdoende Ouderling Br. I. B. Bierman; diaken C. J. Marais.

26 November, Dienst in de wijk van Br. Ouderling F. J. van der Westhuisen.

3 Desember, te Heidelberg, v.m. 10 uur, 7.30 's avonds. Dienstdoende Ouderling Br. J. S. Smit, diaken Br. J. H. van der Westhuisen.

Vredelust, 15 Sept. 1922.

In de Hervormer van 15 Augustus l.l. heb ik gelezen dat alle stukken betreffende kerkelike zaken aan u gezonden moeten worden, dus zend ik u het volgende; gelieve het te plaatsen in de Hervormer.

Zo de Heer wil en wij allen nog in leven zijn, hopen wij weder des Heren Avondmaal te vieren op 11 en 12 November eerstkomende. Op de 11de na de voorbereidingdienst zal een gemeentevergadering gehouden worden om te bespreken een Bazaar en Veevendutie te houden in Februarie, tot dekking van onze kerkschuld. Broeders en zusters kom toch zeker allen; laat uw plaats toch niet ledig wezen, want uw tegenwoordigheid is hoog nodig en laat ons de Heer vragen ons te helpen, want hij heeft toch gezegd: werpt al uw bekommernissen op Mij; Ik zal u daar uit helpen; laat ons Hem bidden om Zijn zegen.

J. H. HABIG, Scriba.

N.B. Deze broeder wordt dringend verzocht, de korrespondentie in dit blad goed te lezen. Alles wat voor "De Hervormer" is, moet gezonden worden aan Ds. J. van Belkum.

EENDRACHT.

D.V. sal Saterdag en Sondag 28 en 29 Oktober Nagmaalviering wees.

Die Kerkraad sowel die gemeente neem a.u.b. hiervan kennis.

D. J. PRINSLOO, Sriba.

N.B. Kerkraadsvergadering Saterdag 10 uur v.m.

PERSOONLIKE ZAKEN.

Ds. W. J. Pöen van Durban heeft het beroep aangenomen naar de gemeente Pieteersburg. Z. Eerw. heeft bedankt voor het beroep naar de gemeente Lijdenburg.

De bevestiging en intrede van Ds. Pöen te Pietersburg zal D.V. plaats hebben op Zaterdag 25 November a.s.

De Kerkeraad van Marico heeft aan Ds. H. P. Wolmarans verlof gegeven om de herderloze gemeenten in Oost-Afrika te gaan bezoeken.

Een zware slag heeft Ds. C. W. du Toit, Emeritus predikant getroffen. Zijn enigste zoon, overgebleven uit een getal van tien kinderen, is op de 8ste September 1922 gestorven. De oude broeder is nu alleen nog overgebleven van die familie met zijne dochter mevr. Humfries.

Wij betuigen hem onze innige deelneming en verzekeren hem van ons hartelik medelijden. Trooste hem de Heer en geve Hij hem kracht ook nog dit kruis te dragen op zijn hoge leeftijd.

Door afwezigheid van huis en om andere redenen kan ditmaal geen maandeliks verslag verschijnen over de ontvangen gelden.

De kassiers der gemeenten worden verzocht de gelden ,die bij dit Nachtmaal ontvangen worden, zonder verzuim dadelik op te zenden aan de Administrateur. Wij hebben dringend geld nodig voor allerhande betalingen, vooral ook voor de Kweekschool, daar de studenten nog niet eens hunne toelagen voor het laatste kwartaal kregen en daar ook geen geld in kas is voor betaling van salarissen.

PROF. Dr. P. J. MULLER.

Op de 28ste September is Prof. Dr. P. J. Muller in den Haag overleden in de ouderdom van 68 jaren, nalatende zijn weduwe en drie kinderen, van welke ene mevr. A. P. Obermeier in Pretoria woont. Aan hen allen bieden wij ook de betuiging van onze hartelike deelneming aan.

Prof. Muller is in onze kerk geen onbekende. Van 1904 tot 1909 heeft hij als predikant te Pretoria gearbeid. Bij velen is hij bekend. Zijn verdiensten voor de Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika zijn niet gering. Hij heeft in de wanorde, die na de Boerenoorlog in de kerk heerste, orde helpen brengen en gedurende zijn kort verblijf de kerk innerlik helpen sterk maken. Tot zijn grote verdiensten behoort wel ook, dat hij prakties de stoot heeft gegeven tot het ontstaan van onze eigene opleiding voor het predikambt. Doordat hij Ds. J. J. Prinsloo en J. J. Kuhn heeft opgeleid is de eerste fondamentsteen gelegd voor de oprichting van onze kweekschool. Ware hij langer in Zuid-Afrika gebleven dan zou hij zeker nu aan het hoofd van die school staan en onze professor zijn.

Prof. Muller was een geleerd man, getuige zijn vele geschriften, o.a. zijn leerboek over de Christelike Dogmatiek. Hij was een begaafd prediker

en wist altijd een groot gehoor te boeien en te trekken: ook had hij in hoge mate de gave van onderwijzen.

Na zijn terugkeer in Holland is hij niet ledig gebleven. Hij hield voorlezingen en schreef ook een boek over de wereld-oorlog. Oorspronkelik was de omslag een prent-tekening voorstellende het Vredespaleis te Scheveningen doorstoken door een zwaard.

Veel heeft hij ook gedaan voor de jeugd. Hij was voorzitter van de Christelike Jongelings Bond in Holland, wier belangen hij trouw en ijverig behartigde.

Reeds vroeg in mijn leven mocht ik met hem kennis maken, toen ik predikant werd te Steenwijk, en Prof. Muller dat ambt bekleedde te Steenwijkerwold ongeveer drie mijlen van mijne pastorie. Hij was een aangenaam kollega en een hartelike vriend, ook later in Pretoria.

Moge de Heer zijne weduwe sterken en haar troosten: ook de kinderen, die hem zeer zullen missen.

Hij ruste in vrede in zijnen Heer, die hij liefhad, en gediend heeft tot de laatste dagen zijns levens.

VAN BELKUM.

> Zo wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen, maar zo wie zijn leven zal verliezen om Mijnentwil die zal het vinden.

Het woord leven, evenals het woord dood, heeft in de Schrift tweeërlei betekenis. Het heeft de gewone algemene betekenis volgens welke alle personen die wij hier op aarde zien, levende wezens zijn. Maar het woord heeft nog een andere, een diepere, een meer wijsgerige betekenis, en volgens deze laatste betekenis zijn niet alle personen die wij hier op aarde zien levende wezens, maar zijn de meesten van hen dood. Wat is leven in deze betekenis genomen? Leven is het vermogen om bewust en vrij zichzelf uit te leven en zichzelf te beheersen, dus niet geleefd te worden, maar zelf te leven, zelf de bestuurder te zijn van alles wat men doet en laat. Daar zijn niet veel mensen die zover gekomen zijn, de meesten leven helemaal niet zelfbewust en vrij, en als zij het soms zijn, zijn zij het maar bij ogenblikken slechts af en toe en alleen op een beperkt terrein van hun levensuitingen. Men is gebonden en wordt gedwongen en leeft in een droom en is als 't ware in slaap en doet niet wat men zelf wil, maar wat een ander wil. We leven in de dood.

Daar zijn verschillende vormen van dood zijn. Iemand die in een hiepnotiese slaap gebracht is en die nu in die slaap handelt naar elke gedachte die zijn hiepnotiseur in hem brengt, leeft zelf in die handelingen niet. Hij doet de handelingen, maar het is de hiepnotiseur die in de handelingen leeft. Hiermede zijn vele van onze handelingen te vergelijken. Wanneer u een gedachte is ingeblazen die gij onbewaakt in u laat postvatten, een gedachte die nooit uit uw eigen willen of verlangen zou voortgekomen zijn en gij gaat dan zonder u rekenschap te geven op deze gedachte voort te besluiten en te handelen, dan zijt gij als iemand die onder hiepnose is. We zien dit alle dag bij anderen gebeuren, alleen van onszelven merken wij dit niet op. Wanneer iemand van een bozen geest bezeten is (en dit komt meer voor misschien dan wij denken) is zo'n mens zolang hij bezeten is dood Hij is een dood instrument in de handen van de boze geest die in hem woont. Hij doet allerlei dingen die hij uit zichzelf nooit zou doen, en wanneer de boze geest hem verlaten heeft is hij een heel ander mens. Hij was tijdelik dood, leefde het leven van een ander wezen.

Wanneer op een spiritistiese bijeenkomst het medium zich overgeeft aan een geest om die geest door hem te laten schrijven of spreken of andere dingen te doen, dan is zo'n medium tijdelik willoos, bewusteloos, in slaap, dood; doet wat die geest wil doen, schrijft wat die geest schrijft, spreekt wat die geest spreekt, doet wat die geest doet door het medium dat niet meer is dan zijn werktuig. Het medium schrijft en zegt en doet misschien dingen die geheel tegen zijn gemoed en natuur ingaan, maar het is ongevoelig, onwetend, onbekwaam zich te verzetten, het is dood. En wie zal zeggen hoever de invloed van geesten op den mens gaat en of niet menigeen soms tijdelik op deze wijze wordt in bezit genomen geheel of gedeeltelik door zo'n geest en wordt gedachten ingeblazen, waaraan hij zonder na te denken gevolg geeft?

Maar men kan ook zijn zelfstandigheid verliezen op heel gewone manier aan een of andere persoon. Daar zijn personen die zo'n invloed over ons verkrijgen dat we ons niet meer aan de invloed kunnen ontrekken, en dat we zo'n persoon eenvoudig in alles gehoorzamen. We doen alles wat hij zegt, ook al druist het geheel tegen ons gemoed in, al zegt hij dingen die wij uit ons zelf zouden haten en verfoeien, als hij het zegt doen wij het zonder tegenstreven, want wij hebben ons aan hem overgegeven, als hij roept komen we, als hij beveelt gaan we, we vragen niet naar goed of kwaad,

aangenaam of onaangenaam, we doen wat hij van ons verlangt; we offeren hem blindelingse gehoorzaamheid. In het eerst doen wij dit waarschijnlik bewust, uit liefde of vertrouwen of uit vrees, maar later doen we zo omdat we het gewoon zijn, niet anders meer kunnen, als in een slaap, zonder denken, zonder te oordelen. Dan kan zo'n man ons voeren waar wij nooit hadden willen zijn. We zijn als het ware zijn gevangenen, hij beheerst ons, hij heeft innerlike macht over ons, we zijn als het ware zijn bezit. Voor zover hij ons op deze wijze beheerst zijn wij dood. Dit is de toestand waarin de Jezuieten zijn geraakt, die geleerd zijn niet te denken of te oordelen, maar slechts onvoorwaardelik te gehoorzamen. Voor hen is daar geen vrijheid, geen zelfbewust optreden, voor hen is daar slechts het bevel waarnaar wordt geluisterd en waarnaar wordt geleefd. In die toestand zijn vaak geraakt de gehoorzame soldaten in de oorlog en de getrouwe onderdanen van koningen en regeringen. Als hun offisier, als hun koning, hun overheid spreekt, zijn ze als gehiepnotizeerd, ze voeren uit wat gezegd wordt. Wanneer die bevelen geen indruk meer op hen maken, als die mensen niet meer twijfelen, nooit meer ongehoorzaam zijn, niet wikken en wegen en aarzelen, niet pijn voelen om een bevel dat tegen hun gemoed ingaat, niet meer verlangen los te komen van de bevelen, dan zijn die mensen ten opzichte van deze dingen dood geworden, zij zijn willoos, ze leven niet, maar worden geleefd. Ze worden geleefd door de broeder overste, door de generaal, door hun koning, of door hun regering. Doch wij worden ongetwijfeld voor het grootste gedeelte van ons wezen beheerst door Satan en wij bewegen ons en handelen volgens zijn verlangens, en dit gewoonlik onbewust. Hij bestuurt ons leven, beheerst ons, bezit ons: hij is voor zover wij tot de wereld behoren onze overste wiens onbewuste slaven wij zijn.

Evenwel niet altijd is het volgen en gehoorzamen onbewust, en lijdelik; soms wil men niet ofschoon men het toch doet, wij wensen los te komen van de banden die wij voelen knellen, wij wensen niet meer te gehoorzamen aan die drang die wij haten. Maar we kunnen nie, we worden voortgestuurd en wij moeten gaan waar wij niet willen. We moeten dan met Paulus zeggen: "Wat ik wil dat doe ik niet, en wat ik niet wil, dat doe ik." Maar toch waar het willen is en het verlangen om vrij te worden van deze overheersingen, al kunnen wij niet ons voornemen volvoeren, daar is nog niet de volslagen dood, daar is nog niet de algehele gevangenschap en de volledige onderwerping, daar is nog hoop; daar is nog strijd, daar is nog kans op overwinning, daar is nog kans op vrijheid.

Zo gaan wij dan door ons bestaan, bijwijlen wakker, meestal in slaap, bijwijlen vrij, meestal gebonden. Zo zijn de meesten van ons, schijnbaar levend, in waarheid dood. Zo zag Jezus de mensen. Als er een komt om Hem te volgen, maar zegt dat hij eerst zijn vader begraven wil, zegt Hij tot dezen in wie een weinig leven flikkerde: Volg Mij en laat de doden hun doden begraven."

Doch wij willen niet dood zijn, we willen niet geleefd worden, we willen zelf leven, we willen baas zijn in ons eigen lichaam, meester zijn over al ons doen en laten. We mogen ons tijdelik uit gemakzucht of uit liefde of uit vrees, of om voordeel of om aangename gevoelens die het meebrengt, ons aan een andere macht overgeven, wanneer we voor de grote keus worden geplaatst, dood te zijn of levend, dan kiezen wij het leven, we willen niet in 't bezit zijn van wie of wat dan ook; we willen vrijheid, vrijheid, vrijheid!

Doch wij zullen het niet bereiken, en het beetje vrijheid dat we nog hebben zal ons afgenomen worden en het beetje leven dat nog in ons leeft zal sterven. Want op ons loert de Satan en de boze geesten in de lucht en onze medemens om ons te vangen en te binden, te onderwerpen en te bezitten, om ons te ontnemen alles wat we hebben en ons te laten naakt en dood. Daar is geen hoop, al vecht gij en worstelt gij, daar is geen hoop, de een na de ander zal vallen in de klauwen van de grote moordenaar die een moordenaar was van de beginne. We willen ons leven behouden, maar Jezus zegt: Die zijn leven zal willen behouden die zal het verliezen.

Wat dan? Want wij willen ons leven voor zover wij dit hebben, behouden en voor zover wij het niet hebben willen wij het vinden. Jezus geeft ons de weg aan om dit te verkrijgen. Het is deze: Wie zijn leven verliezen zal om mijnentwil die zal het vinden. Dit is dus de voorwaarde, eerst verliezen om het daardoor te vinden. Verliezen wat wij hebben om Jezus' wil om het veel groter en rijker en vollediger terug te ontvangen. Ons overgeven aan Hem zoals de zieke zich overgeeft aan een dokter-hiepnotiseur om door hem verlost te worden van een kwaal. Hem te gehoorzamen zonder kritiek zoals de Jezuiet zijn broeder-overste, Hem volgen blindelings zoals de soldaat zijn generaal of zoals schapen de Oosterse herder: zich door Hem laten gebruiken zoals het medium zich laat gebruiken door een geest: spre-

ken de taal van Jezus, denken Zijn gedachten, handelen Zijn daden; leven niet meer zijn eigen leven, maar het leven van Jezus. Zoals Paulus het zegt: "Ik leef niet meer, doch Christus leeft in mij." Door Jezus geleefd worden.

Maar willen wij dat? Want dit is niet ons ideaal. Wij willen niet geleefd worden, wij willen zelf leven. Maar dat vergt Jezus ook niet. Het is maar tijdelik en misschien maar gedeeltelik. Het is maar het middel van vrij te worden van de dood der zonde, van de dood van Satan. Het is het middel, het enige middel tot behoud. Want Hij zal ons voeren door deze dood in Jezus, tot het leven in Jezus, tot het leven met Jezus, tot het leven met God. Hij zal ons geven de vrijheid, waarnaar wij verlangen, de volle verlossing, de onafhankelikheid, de eigen persoonlikheid; om ons te doen leven het vrije leven der wedergeborenen die vrij zijn als de wind waarvan men niet weet vanwaar hij komt en waar hij heengaat. Dan leven wij met Jezus; dan is het niet meer alleen Hij in ons, zoals het tijdelik misschien zal moeten zijn, maar dan is het Hij in ons en wij in Hem, grote vrienden van Hem, innig verbonden, maar allen vrije personen, met zelfbewust eigen leven, verlost van alle banden in samenstemming, in harmonie met ons zelf.

N.

OVER BOEKEN.

Amandebele van Fene Mahlangu en hun religieus-sociaal leven, door H. C. M. Fourie.

Dit is een proefschrift ter verkrijging van de Graad van Doctor in de Godgeleerdheid door Ds. H. C. M. Fourie, predikant te Erasmus. Dat de Godgeleerde fakulteit van de Universiteit te Utrecht aan Dr. Fourie op dit proefschrift de graad van Doctor in de Godgeleerdheid en dat wel cum laude (met lof), heeft verleend, verwondert mij niet.

Het is een van die proefschriften, die zelden worden geschreven, en dan zo goed zijn opgesteld. Het boek is wel verzorgd wat de druk en uitvoering betreft en niet minder wat de inhoud aangaat. Voor zo'n proefschrift is veel studie nodig. Er moet heel wat voor gelezen worden en zeer veel worden onderzocht.

Het boek getuigt van grote ingenomenheid met zijn onderwerp en van niet minder grote liefde voor de natie, welks afkomst, historie, gewoonten en zeden de geleerde Doctor heeft beschreven. Het onderwerp was geheel nieuw en daarom moeilik om er over te schrijven, gelijk Fourie ook zegt. Vooral is het zeer moeilik om de godsdienst van deze stam te beschrijven en hun sosiale organisatie te leren kennen. Immers zijn, zoals Fourie zelf zegt, de natuurvolken uit de aard der zaak niet gewillig, om hun innigste gedachten bekend te maken aan de witman, die zij als hun overheersers beschouwen en daarom niet hun vertrouwen willen schenken. Als Fourie dan ook niet van zijn jeugd aan met hen had omgegaan en zo hen goed had leren kennen, zou het hem onmogelik zijn geweest, zo te kunnen leren kennen hun godsdienstig leven en hun zeden.

Terecht schrijft Dr. Fourie, dat een mens dan alleen de voorstellingen omtrent God, die andere mensen hebben, kan leren kennen, wanneer hijzelf godsdienstig aangelegd is. Vele historieschrijvers hebben beweerd, dat de Bantoe, de Kaffer, geen Godsvoorstelling heeft. Fourie heeft die kunnen vinden, en daarmede de meening weerlegd, die ook onder zeer vele blanken gevonden wordt, dat de kaffer geen godsdienst heeft. Wij mogen dit ter harte nemen.

Ik wens, dat vele predikanten en ook ontwikkelde Christenen in Zuidafrika dit boek willen kopen en lezen. Persoonlik ben ik zeer dankbaar, dat ik het heb mogen bestuderen. Het heeft mij een licht doen opgaan over de naturellen, hun godsdienst, hun leven, dat mij met meer sympathie hen zal doen beschouwen. Ik dank Dr. Fourie voor zijn studie en hoop dat hij binnen niet al te lange tijd ons zal geven zijn studie over de Bantoe-volken zoals hij in zijn boek belooft.

Gaarne zou ik meer er over schrijven, maar er is in ons blad geen ruimte voor. Alleen schrijf ik 't slot over.

"Het grote probleem van Zuidafrika is het naturellen-vraagstuk. Een oplossing moet er dus gevonden worden, en het is de dure plicht van de Regering der Unie om dit vraagstuk ernstig onder de ogen te zien. Maar wij moeten daarvoor de Bantoe-volken kennen en hen brengen tot het Evangelie van Jezus Christus, waarin de beloften voor dit en het toekomende leven besloten zijn."

Het boek kost 12/6, is verkrijgbaar bij alle boekhandelaren; en ik hoop ook dat de leraars het willen aanbevelen en verkopen.

"Buddha of Christen?" (Een tijdvraag), door G. E. Alers, Hervormd predikant te Germiston. Uitgave Nationale Pers, Bloemfontein.

Enige tijd geleden heeft Ds. G. E. Alers voor de studenten van het Transvaals Universiteits Kol-

lege een lezing gehouden over de vraag: "Buddha of Christus?"

Deze lezing is gedrukt en uitgegeven door hem. Dit is goed gezien. Er zijn velen in onze dagen, die Christus, die de Opstanding en het Leven is en leven, eeuwig leven brengt, verwerpend, menen dat Buddha de Indiese Wijze hun troost en levensmoed geeft—ofschoon hij de prediker is van het meest troosteloze vergaan in het Niet.

In deze lezing wordt eerst behandeld de leer van Buddha; daarna de overeenkomst tussen Christus en Buddha—en dan het onderscheid tussen die beide.

Het lezen van dit boekje wordt ernstig aanbevolen aan de vele zoekende mensen van onze dagen, die het Christelik leven slechts kennen in zijn ogenschijnlik bedorven optreden in onze tijd, en die nu in Theosofie of andere leringen troost en steun zoeken. Zulke zoekende zielen kunnen leren verstaan, als zij willen, dat Buddha ten slotte geen leven geeft, terwijl Christus nog altijd de prediker is van de morgen van een nieuwe dag.

v. B.

AVONDMAALSVIERING TE VENTERSDORP.

Des Heren heilig Avondmaal werd alhier gevierd op 24 Sept. l.l. Dankbaar denkt de gemeente aan die feestviering terug, want zij heeft biezonder veel zegen mogen ontvangen.

De opkomst der gemeente was prachtig, wat zeer bemoedigend was. Reeds bij de voorbereidingsdienst, Zaterdagmiddag, bij welke gelegenheid Ds. Erasmus preekte, was de ruime kerk gevuld. En vooral bij de diensten op de Zondag was de opkomst uitstekend. Nauweliks een enkele plaats was onbezet.

Zaterdagavond preekte Ds. Vermooten. Een zestiental jongelieden legde belijdenis des geloofs af en werd door Ds. Erasmus toegesproken.

Zondagmorgen preekte Ds. Vermooten. Zijn rede maakte diepe indruk. 's Namiddags trad hij weer voor de gemeente op. Bij die gelegenheid werd het pastoriedochtertje, samen met een zestal andere kinderen, door Ds. Erasmus gedoopt. Ds. Vermooten las het Formulier.

De feestviering werd Zondagavond besloten met ene ernstige preek door Ds. Erasmus over de weg des behouds. De kerk was stampvol.

Wat de feestviering vooral zo aangenaam maakte, was de geest van hartelike, broederlike liefde, die doorgaans heerste. Het woord blijft maar altijd waar: Waar liefde woont, gebiedt de Heer Zijn zegen. Wij hebben dat opnieuw ondervonden, hebben God gedankt en nieuwe moed gegrepen.

De opbrengst der gemeente bij deze gelegenheid bedroeg de niet onaanzienlike som van over de £200.

Zondagavond na de dienst heeft Ds. Erasmus de jongelieden, die belijdenis des geloofs afgelegd hebben, weer toegesproken, alsook ouderling F. Buitendag.

AVONDMAALSVIERING TE POTCHEFSTROOM.

Zondag 1 Okt. hadden wij nachtmaal. De opkomst was niet groot, maar als wij de moeilike tijden in aanmerking nemen, moet het bevredigend geacht worden. Naar gewoonte hadden wij Vrijdagavond kerkeraadsvergadering en Zaterdagochtend aanneming; daar waren 24 jongelieden, die allen aangenomen werden.

De voorbereidingsdienst, Zaterdagmiddag, werd geleid door Ds. C. W. du Toit. Zijn tekst was 2 Kor. 5 : 19 "Want God was in Christus de wereld met zichzelven verzoenende, hunne zonden hen niet toerekenende". Op 'n boeiende wijze behandelde de oude vader de vraag of 't wel recht is God telkens weer om vergiffenis van zonde te bidden waar de zonde van de hele wereld reeds op Golgotha uitgedelgd is; wij moesten God meer danken voor de vergeving onzer zonden en in elk geval nooit meer dan eenmaal vergiffenis vragen voor dezelfde zonde.

's Avonds hadden wij voorstelling, toen Ds. Vermooten 'n ernstig woord sprak naar aanleiding van Joh. 6 : 66: "Wilt gijlieden ook niet weggaan?" Wij leven in 'n eeuw van afval en achteruitgang op geestelik gebied.

Van meer dan een die hier belijdenis aflegt zal misschien ook gezegd kunnen worden: "Van die dag af volgde hij of zij Hem niet meer."

Zondagochtend werd de dienst weer geleid door Ds. du Toit. ZijnEerw. vergeleek de Kristen bij Mefiboseth die, schoon verminkt en kreupel aan beide voeten, nochtans om Jonathans wil brood at aan 's Konings tafel; zo worden ook wij om Christus wil huisgenoten Gods.

Zaterdagmiddag sprak Ds. Vermooten weer 'n ernstig woord naar aanleiding van Rom. 8 : 31: "Zo God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn?" 's Avonds sprak ZijnEerw. over de Hickson-geloofsgenezing naar aanleiding van Judas 1 : 3: "Strijd voor 't geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is." 't Was 'n boeiende en leerzame rede, waaraan ik mij liefst niet wagen zal. Misschien kon ik 'n paar hoofdpunten aanstippen. ZijnEerw. verschilt

van die leraren die beweren dat zulke krachtsopenbaringen opgehouden hebben omdat de Kristelike Kerk niet meer 'n levend geloof heeft; hij beschouwt dit 'n ernstige beschuldiging. De gave van genezing door handen-oplegging zowel als de gaven van vreemde talen enz. waren z.i. destijds wel nodig om de mensen te overtuigen; maar toen 't Kristendom post gevat had bij de volkeren der wereld, waren zulke buitengewone krachtsopenbaringen niet meer nodig; ook meent ZijnEerw. dat men geloofsgenezing verwart met gebedsverhoring, waar wij allen aan geloven. Hij verschilt van de heer Hickson (a) dat alle ziekten van de duivel komen en (b) dat de almachtige God niets kan doen voor 'n nietig mens, die zelf niet gered of genezen wil worden. Volgens de heer Hickson worden de zieken door hun geloof in de Here Jezus gezond gemaakt, nochtans erkent hij dat er meer heidenen en Mohammedanen genezen worden dan Kristenen; eerstgenoemden geloven niet in Kristus en zij worden toch gezond.

Dit zijn nu maar 'n paar puntjes uit 'n weluitgedachte en overtuigende rede.

Dank voor opname.

2/10/22. P. C. de J.

NAGMAAL TE RUSTENBURG.
30 Sept. en 1 Okt.

Op Saterdag en Sondag het ons weer die voorreg gehad om Nagmaal te vier.

Vrijdagmore die 29ste was die Kerkplein al vol met waans en tente, want daar was Basaar. So as ons weet is die tijd moeilik en geld is skaars, maar tog was die opbrings nie doodswak nie, hoewel teleurstellend; die Basaar het dus maar net £268 opgebring.

38 Nieuwe Lidmate het belijdenis gedoen en na die belijdenis is die Br. Georg Muller, een van die nuwe lidmate, gedoop; dit is altijd iets hartroerends om te sien dat een volwasse persoon gedoop word in die gemeente.

Al die dienste is deur Ds. J. J. Prinsloo waargeneem.

Die teks van Saterdagmiddag was Psalm 51 : 8: "Zie, gij hebt lust tot waarheid in het binnenste."

Teks van Sondagmore was Luk. 14 : 21, 22, 23, maar vooral die woorde, Dwing ze in te komen, dat Mijn huis vol worde.

Sondagmiddag: 1 Samuel 20 : 25: "En David's plaats werd ledig gevonden".

Sondagaand: Genesis 35 : 2: "Doet weg die vreemde goden die in het midden van u zijn, en reinigt u, en verandert uwe klederen."

Al die preke was goed en duidelik uiteengesit en die belangstelling was groot. Die leraar het nie alleen die mooi kant voorgestel nie, maar ook die donker kant, en ons goed laat verstaan wat dit beteken, dat die Here lus het in waarheid, en wat dit meen as ons vir ons wil verontskuldig, en wanneer ons plaas ledig gevind word, en wat dit beteken om ons voor te berei om naar Bethel te gaan.

Mag die Here self die naprediker wees van Sijn woord in ons harte. Daar is 24 kinders gedoop. In die gemeentering is verschillende kerkraadslede herkies, maar ons kerkraad is ook vergroot met nog drie wijke. Ons krij nog drie Ouderlinge en drie Diakens bij die vorige getal, dit breng ons getal op agtentwintig Kerkraadslede , en daardeur hoop ons om Rustenburg nie langer te laat rus nie, maar ook sij plek te laat inneem wat hij verplig is om op te vul. Gelukkig is ons predikant hard besig om die gemeente buite in die wijke op te soek; voor nagmaal was hij tot aan Magool, want dit behoort ook aan Rustenburg gemeente. Net jammer, hij moet teveel weg naar konsulent-gemeentes.

Die gemeente is nou besig aan die ou pastorie te vergroot met nog 10 kamers en vanaf Januarie 1923 sal dit gebruik word vir 'n Meisies-koshuis, en staat onder toesig van 'n kommissie uit die Raad, waarvan Ds. Prinsloo die voors. is. Losiesgelde sal wees £9 per kwartaal en om verdere biesonderhede kan aan die Scriba gevra word.

Ons hoop om binnekort te begin met die aanbou van 'n nuwe pastorie. Die tijd is wel swaar, maar ons hoop ons Kerkraad sal hulle bes doen met insameling van fondse en die gemeente sal mild bijdra.

So die Here wil sal ons volgende Nagmaal wees op die tweede Sondag van Januarie 1923.

S. J.

Rustenburg, 9 Okt. 1922.

NAGMAALSVIERING TE ZWARTRUGGENS.

30 September en 1 Oktober was aangename dae vir die gemeente, wat opgegaan het tot die Nagmaal.

Die tije is weliswaar moeilik, die droogte swaar; tog was die opkoms goed.

Die weer, hoewel dreigend, was nooit beslis stormagtig nie. Net een keer het 'n wilde windvlaag sij verskijning op die plein gemaak, en 'n paar tente is toe geskeur.

Met die aanneming het die gemeente 16 nuwe lidmate gekrij.

Sondagmiddag is 21 kindertjies gedoop.

Die plaselike leraar was die keer alleen. Die prediking was boeiend en ernstig in alle opsigte. Seker is die prediker daarin geslaag om sij hoorders te doen besef dat Kristus verlangend is om 'n verlore gaand mensdom te red, om die mensdom sig maar net aan Hom wil toevertrou. Seker het sij prediking bij menigeen 'n liefde vir die Heer aangeblaas:

"Mijn bleke denken dwaalt tot U, door diepe nachten,
Als moede schapen naar haar eindelike stal."

J. W. M.

Messina

Asseblief 'n plekkie in die Hervormer.

9, 10 en 11de Sept. was ons Konsulent Ds. J. J. Prinsloo hier. Saterdag-voormiddag was aanneming gewees; 3 jonge susters is aangeneem. Namiddag was dit voorstelling en voorbereidingsdiens. Gesonge Gesang 42, gelees Matth. 11.

Die aand was gemeentevergadering. Sondag, 10de, was Nagmaal. Ps. 118 : 12 en 14 was gesing en gelees Matth. 7 : 1 tot 12.

Met eerste tafel sat alle broeders; gesonge Gesang 99 vers 6. Met tweede tafel was susters. Ps. 27—11. Sondagnamiddag diens: 8 kinders gedoop. Ps. 84 : 1; Matth. 25 : 1 tot 13.

Aanddiens: Ps. 66 : 1; Johannes 3 : 1 tot 22. Die preek was uit die 16de vers.

Maandag 11de het die Ds. huisbesoeking gedoen met Br. Ouderling Koen.

Die aand was weer diens bij die huis van Ouderling Koen. Gesang 12 : 1; Jesaja 12. Die teks was uit die eerste vers.

Al die dienste was ons kerk baie vol, dat ons nie algar sitplek gehad het nie.

Dit was die grootste en beste kerk wat ons nog te Messina gehad het.

Die volgends Brs. is gekies as Kerkraadslede om onse gemeente in die ver plekke te besoek: P. C. Grobler en G. J. Roets, Ouderlinge, P. C. Potgieter en J. Richards, diakens.

C. J. K.

VERLOOFD:

JOHANNES W. GEHLE,
Weduwnaar van wijlen Mevr. Marretje Zagt,
en
FRANCINA PETRONELLA GRABE.

Ermelo, Wijk Amersfoort, 3/10/22.

INGEZONDEN.

Mijn Heer de Redacteur.

Asseblief gee mij toch een plekkie in de "Hervormer." Ons klaag vandag en dit is net klage dat dit zo zwaar gaan. Ons zet die schuld op alle anderen en niet op onszelf en zegt dit is de schuld van die en dat is de schuld van daar die, en die ander zegt weer dat is de schuld van hierdie, en zo gaat ons voort. Maar ons moet eerst bij ons zelf beginnen zien of die schuld niet bij onszelf is nie: nou ja, het is de schuld van ons allemaal en het is GOD die de wereld straft voor onze zonden.

Hoeveel van onze voormannen denken vandag aan GOD, en gaan voor in het gebed: als daar een van ons grote mannen op een plek kom dan wordt hij baaie goed onthaal alles wordt voor zo'n mens gedaan maar voor onze HEERE wordt niks gedaan: die een steun op zijn leier van die politieke partij en die ander weer op zijn leier. (En wat doen zij?—Red.)

Laat ons wakker worden en wat gaan doen voor onze Heere, dan zal het beter gaan: laat ons meer afzien van de mense en leeren meer GOD te eeren en onze schuld voor hem te erkennen, dan zal het wel beter gaan; alles wordt net aan die wereld gegeven, en voor GOD wil ons niks geven, noch iets van HEM afweten. Net als daar een dans is wordt alles gouw gouw recht gemaakt, maar als daar kerk is dan is er geen tijd: hoe lang zal ons Afrikaners nog zo aanhouden?

Nog net iets over onze kerk. Ik zie dat van onze gemeenten er zijn die zo lief is om een predikant te beroepen uit andere kerken. Als die predikanten dit met hart en ziel meen, dan is hulle welkom, maar baaie van hulle het dit nog nie getoond nie. Laat onze gemeenten liever nog een paar jaar opsukkel en dan kan ons onze eigen mensen opleiden uit ons eigen Nederduits Hervormde Kerk, die de geschiedenis van onze kerk kennen. Dan zeg ik: beroep liever een predikant uit Holland; want hulle kent die geschiedenis van onze kerk. Als een van onze gemeenten een predikant uit de Nederduits Hervormde of Gereformeerde Kerk beroept, dan kan zo'n gemeente net zo goed hulle bij die kerk aansluiten. Daarom laat onze kinders onze geschiedenis goed leren en onthouden.

Met beste groete, C.J.K.

Met hartelike dank ontvangen van de familie D. J. Prinsloo, Vierfontein, bij Oogies, voor Oom Sarels'-fonds: £3.

VAN BELKUM.